

De Amersfoortse kunstenaar Monique Kwist exposeert van 10 januari tot 15 februari bij de Hermen Molendijk Stichting in Amersfoort. Bij de tentoonstelling *Kade, architectonische modellen*, zal ook een publicatie verschijnen. Kunsthistorica Catja Edens sprak met Kwist over haar werk en haar fascinatie voor ruimtes. Catja Edens schreef eerder voor Post Planjer en was hoofdredacteur van het onlangs opgeheven tijdschrift *Vijgeblad*, een podium voor studenten Kunstgeschiedenis in Utrecht.

Monique Kwist (1965) is beeldend kunstenaar en woont en werkt in Amersfoort. Ze volgde de lerarenopleiding ruimtelijk vormen en mixed media aan de Utrechtse kunstacademie en deed naast haar werk als kunstenaar een studie Kunstgeschiedenis.

Het werk van Kwist kenmerkt zich door een sterk architectonische inslag. In haar academitijd en de periode die daarop volgde, maakte ze een aantal werken in mixed media waarin zich dit op verschillende manieren manifesteerde. Zo begaf Kwist zich in het grensgebied van architectuur met een ruimtelijke installatie die toegankelijk was voor het publiek. Daarnaast maakte ze een aantal kleinschaliger objecten uit beton en organisch materiaal in een architectonisch geïnspireerde vormtaal. Na verloop van tijd bleek echter dat de veelheid aan materiaal en techniek van mixed-media een te ruim werkkader vormde voor Kwist. Er volgde een experimenteel interval in 1992, waarin Kwist in hoog tempo een aantal symbolische installaties maakte met de architectuur als onderwerp. Daarna trad een proces in van materiële versoering en schaalverkleining resulterend in een serie kleine, fijn gedetailleerde architectonische modellen, die haar meest recente werk vormen. Experimenterend met schaal, maat en vorm, onderzoekt Kwist met deze modellen ruimtelijke principes. In tegenstelling tot de gebruikelijke werkwijze in architectuur, construeert Kwist niet in bouwstenen of bouwdelen maar werkt ze met mallen en bekistingen waarin in één keer wordt gegoten. Ze gebruikt daarbij siliconenrubber, fijnkorrelige betonmengsels en aluminium-kunststof als materialen. De modellen vertonen door dit alles nauwelijks bouwsporen, wat een vanzelfsprekende en tijdloze uitstraling in de hand werkt.

links: Tussentijds overzicht,
 ateliervloer, 1997, hout/silico-
 nen rubber/aluminiumkunststof
 pag 20: *Doorgang, Uitgesproken*,
 galerie Argos, Arnhem, 1995,
 beton/stuc/ coating

Ruimtes in rubber en cement

De modellen van Kwist

Catja Edens

Tussen mens en architectuur bestaat een nauwe verwantschap. De ruimtes waarin we ons bevinden geven vorm aan onze handelingen, gedachten en gevoelens.

Ook de benodigde mallen nam Kwist in haar reeks modellen op. De stevige, convexe vormen, opgebouwd uit laagjes multiplex, tonen het negatief van de modellen en zijn de materialisatie van de onzichtbare en ontastbare feitelijke ruimte.

Modellen

De modellen van Kwist, vormen op het eerste gezicht een nogal raadselachtige serie van kleine, zorgvuldig vervaardigde objecten. Pas bij dichte toenadering geven ze hun ware aard prijs. Binnenin de rechthoekige volumes ontwaart de aandachtige toeschouwer ruimtes van een geheel andere orde dan die uit zijn dagelijkse omgeving. Het zijn neutrale vertrekken die door het ontbreken van decoratie en meubilair een archaische en sureële indruk wekken. Er zijn trappen en doorgangen aangebracht en in sommige gevallen hebben de wanden een vensterachtige geleding. In enkele van de rubberen modellen zijn vensters gemaakt met een flinterdunne, lichtdoorlatende rubberen film. Met een half verborgen opening of een donkere hoek achter een trap voorziet Kwist de ruimtes in haar modellen vaak van een verbinding naar onzichtbare, achterliggende ruimtes waarvan de toeschouwer het bestaan alleen kan vermoeden. De kleinere modellen vormen afzonderlijke poorten naar die onbekende gebieden. Het zijn fijnzinnige objecten bestaande uit wanden, trapjes en openingen die, opgehangen in een hoek, een speelse en bevreedende relatie aangaan met de bestaande ruimte.

Kwists inspiratiebronnen zijn van allerlei aard. Zo bevinden zich in haar collectie referentiebeelden, afbeeldingen van maquettes van de architect Adolf Loos en van functionalistische architectuur. Ook zijn er veel eigen foto's: kade's, sluizen, een verlaten herenboerderij in Italië. De grote overeenkomst in al deze architectonische beelden is de helderheid en eenvoud van vormtaal waarin decoratie ontbreekt. Bovendien tonen ze in vrijwel alle gevallen een opmerkelijk verstilde wereld zonder mensen.

Een belangrijke bron van inspiratie was verder de reis naar Mexico en Guatemala die Kwist in 1996 ondernam. Daar kwam ze in aanraking met traditionele indiaanse bouwvormen en bezocht ze de eeuwenoude tempelcomplexen van de Maya's. Haar modellen vertonen door hun orthogonale vormtaal, verhoudingsgewijs dikke wanden en spaarzame vensters en doorgangen, veel overeenkomsten met deze architectuur. Gecombineerd met de soberheid die is geïnspireerd op het werk van geestelijke/architect Dom van der Laan, verleent dit de modellen van Kwist een kalme, enigszins gewijde uitstraling.

Fysieke en geestelijke ruimte

Kwist waardeert het vormgeven van ruimte als de meest wezenlijke uiting van de mens waarvoor hij al sinds de vroegste geschiedenis de strijd is aangegaan met natuur en elementen. Door te bouwen eigende hij zich zijn omgeving toe, zette hij deze naar zijn hand en maakt hij haar beheersbaar. Gaandeweg werd dit echter een steeds meer specialistische bezigheid die technisch en commercieel van aard was. De afstand tussen mens en bouwpraktijk groeide.

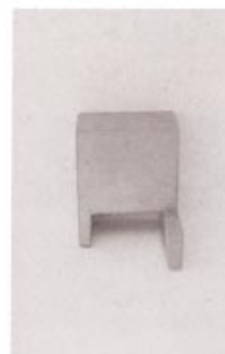
In onze huidige cultuur is het een relatief kleine groep stedenbouwkundigen en architecten die de inrichting van onze leefwereld bepaalt. Steeds meer mensen moeten op uiteenlopende manieren gebruik maken van de beschikbare ruimte, waardoor de bouwproductie groter en complexer wordt. Optimalisering van het ruimtegebruik is daarmee geboden en maakt architectuur in toenemende mate tot een krachttoer in logistiek en functionaliteit.

Kwist is verontrust over deze ontwikkelingen. De wereld raakt voller en het individu kan minder invloed uitoefenen op de ruimte die hij tot zijn beschikking heeft. Toch zijn het de ruimtes waarin wij leven, wonen en werken die ons leven juist in hoge mate bepalen. Ze wijst in dit kader op *A house for Mr Biswas*, een roman van V.S. Naipaul uit 1961. Daarin beschrijft de hoofdpersoon de verschillende fasen van zijn leven aan de hand van huizen die hij bewoonde: zijn ouderlijk huis, het krot waarin hij vervolgens met zijn moeder en een aantal verschoppelingen belandde, het huis van zijn schoonfamilie waar hij ieder vorm van privacy moest ontberen, en het eigen huis dat hij uiteindelijk voor zich wist te bemachtigen. Met dit eigen huis bereikte Mr Biswas tenslotte het geluk dat hij had nagejaagd, want ook al was het een bouwval met allerlei mankementen, het bood hem een plek voor zichzelf.

Fysieke ruimte biedt geestelijke ruimte, is de gedachte achter het werk van Kwist. Mensen hebben plekken nodig voor zichzelf, om zich af te zonderen en na te denken. Met haar modellen wil Kwist het publiek zulke plekken geven.

Het model als metafoor

In haar werk speelt Kwist in op het schaalbesef en inlevingsvermogen van het publiek. De mens heeft een buitengewoon sterk ontwikkeld ruimtelijk gevoel dat hem zelfs in staat stelt om platte voorstellingen, zoals schilderijen of plattegronden, te lezen als drie-dimensionale ruimtes. Afwijkingen in de schaal van ruimtelijke objecten vormen dus even- min een obstakel, maar appelleren juist aan de fantasie. Een kleine schaal geeft de toeschouwer een totaaloverzicht, het biedt

boven: Doorgang, beton, stuc, coating 1995 18 x 20 x 23 cm
 onder: Ingekeerd, aluminium-kunststof 1997 19,5 x 5,2 x 5,2 cm

een gevoel van controle over de situatie en maakt hem heerser over de ruimte. Wat dit betreft bewijzen maquettes de architectuur al eeuwenlang hun diensten.

De modellen van Kwist vormen een rustpunt, een gelegenheid om na te denken. De ruimtes, sereen als kerken of tempels, dienen geen concreet doel en in de harmonieuze maatvoering en sobere vormgeving is er niets dat kan afleiden of storen. In zijn verbeelding betreedt de beschouwer het model en wandelt hij rond in volmaakte rust en afzon-

4 Mallen, Multiplex/MDF 1997

dering. Hij daalt een trap af, loopt langs een venster, klimt op een richel en kiest wellicht op een zeker moment een doorgang om in het onzichtbare zijn weg te vervolgen.

De modellen van Kwist lijken daarmee tastbare metaforen te zijn voor de menselijk geest. Ze bieden de ruimte om na te denken, in gedachten af te dwalen en wegen in te slaan naar onbekende regionen van de ziel.

De modellen van Kwist bieden de ruimte om na te denken, in gedachten af te dwalen en wegen in te slaan naar onbekende regionen van de ziel.

